

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 in de drie maanden. —

ZONDAG 2 MEL

De prijs der Advertentiën is, van een regels f 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Andere maatstaf van personele belasting.

In een vorig artikel (15 april) gewaagden wij van het groot verschil hetwelk er bestaat in de opgaven der waarde van eigendommen en meubelen, naar mate men die opgeeft ter verzekering tegen brand of wel ten behoeve van 's rijks belasting. Een meubilair bij eene brandwaarborgmaatschappij tegen f 6000 aangegeven, wordt gewoonlijk op f 3000 geschat, als het geldt er de belasting van te betalen. In hoe verre dit met onze bekende eerlijkheid en opregtheid overeenstemt, behoeft niet te worden aangewezen. Met gebouwde eigendommen is dit eveneens het geval. Het is dus blijkbaar dat de wettige belasting ten dezen niet naar waarheid wordt betaald. Nopens de huurwaarde duiden wij dezelfde onregelmatigheid aan, in het bedoelde artikel van 15 april. Wij zeiden dat, terwijl de hoogste aanslag voor de huurwaarde hier ter stede f 800 (ten onregte is er gedrukt f 500) bedraagt, er tot f 1200 huur betaald wordt. (1)

Dit ergerlijk misbruik te weren, en te zorgen dat de belasting overeenkomstig de billijkheid en de bedoeling des wetgevers worde betaald, schijnt van hoog belang. De personele belasting toch is eene zeer voornaame bron van 's rijks inkomen. Die bron te verbeteren, is dus van groot gewigt. Kon men nu de heffing eenvoudiger, minder drukkend en zekerder maken, met erlanging tevens van meerder opbrengst, met toelating van meer gemak en genot, met meer bevordering der belangen van handel en nijverheid, — wie zou ontkennen dat daarmede een zeer doelmatig werk ware verrigt?

Bij het nieuwe ontwerp worden twee grondslagen van personele belasting ingetrokken, de deuren en vensters en de haardsteden; de verhoogde belasting op de huurwaarde en het meubilair moet voorzien in het te-kort, hetgeen anders uit de vervallen belasting op de genoemde voorwerpen ontstaan zou.

Nu zouden wij, hoe vreemd het aanvankelijk ook schijnen moge, meenen dat het verkieselijk zijn zou ook de belasting op het meubilair af te schaffen, en in stede van de vier grondslagen: *huurwaarde, deuren en vensters, haardsteden en meubilair*, alleen den grondslag *huurwaarde* te behouden; mits er gezorgd wierd dat de belasting daarop naar billijkheid wierd gelegd, en naar waarheid, gestrengelijk wierd geheven.

Oppervlakkig schijnt de belasting op het meubilair zich, als toepasselijk naar gelang van weelde, zeer aan te bevelen; dan bij nadere beschouwing erlangt men andere bevindingen. Vooreerst wordt die belasting zeer ongelijk gedragen, naar mate de waarde van het meubilair wordt opgegeven; terwijl eene juiste schatting van hetzelfde zeer moeilijk en dikwijls zeer hatelijk zijn zou. Ten tweede zou die belasting, naar waarheid geheven, de nijver-

heid aanmerkelijk benadeelen. Met veel schijn kan men zeggen, gelijk onlangs in een ingezonden artikel dezer courant gezegd werd: belast meubelgordijnen en tapijten, want dat zijn voorwerpen van weelde.

Doch er moet niet uit het oog worden verloren, dat de bedoeling des wetgevers geenszins is, weelde te bestraffen als het ware of tegen te gaan, want dit is volstrekt het geval niet. De bedoeling is slechts: de benodigde gelden zoo billijk mogelijk te erlangen, daarbij het gemak en genot der ingezetenen alsmede hunne nijverheid zoo veel mogelijk bevorderende. Eene belasting, die dit doel mist en slechts gemak en weelde weert, is eene slechte belasting. Zij veroorzaakt noodelooze onaangenaamheid en drukt de industrie. Ging men, gelijk onze geachte inzender voorsloeg, voor elk venster, met meubelgordijnen voorzien, f 4 vorderen, voor elk tapijt f 1, dan zou een zeer aanmerkelijk getal ingezetenen zich van die voorwerpen onthouden, omdat het hun waarlijk niet schikt zoo veel belasting te betalen. Van al die menschen dus zou de schatkist (wegens de bedoelde voorwerpen) niets erlangen, terwijl zij hun veraangenaming, der nijverheid vertier zou hebben ontnomen.

Eveneens is het met het gansche meubilair. Hoe meer men daarbij weelde belast, hoe meer men er weelde tegengaat. Eenigen, welis waar, zullen die belasting betalen, doch veel minder dan men denkt. Meubelgordijnen en tapijten zullen door de vermogenden in hunne woonkamers niet ligt worden afgeschafte, maar zij zouden op slaapkamers, in gangen, op trappen worden verminderd, ten nadeele der industrie. Voor de meerdere belasting op meubelgordijnen en tapijten zou men ander meubilair bezuinigen; de schatkist kreeg dus welligt niets meer, terwijl de ingezetenen van menige veraangenaming, de fabrikanten en winkeliers van menige winst zouden worden verstoken.

De belasting op het meubilair belet natuurlijk menigen aankoop van meubels, want zij verdubbelt er den prijs van. Volgens het nieuwe ontwerp zou men voor een meubilair van f 5000, 2 pCt. betalen, dat is jaarlijks f 100; zoodat men over omstreeks 33 jaren (de interessen der jaarlijksche belasting van f 100 mederekende) de f 5000 nog eens zou hebben betaald.

Wat wordt er aangevoerd ten behoeve der belasting op het meubilair, tegenover de naar rato verhoogde belasting op de huurwaarde? — Dat huizen van dezelfde huurwaarde zeer ongelijk gemeubeld zijn, en de rijkere meublering van het eene meer vermogen en dus meer geschiktheid om belasting te betalen aanduidt. Goed. Van twee huizen, elk f 600 huur doende, bevat het eene een meubilair van f 4000, het andere van f 3000. Zonder belasting op meubels zou dit meubilair worden behouden, ja, vermeerderd, tot voordeel der industrie. Maar nu komt de belasting die het meubilair oneindig duurder maakt, en wat is het gevolg? Hij die het meubilair van f 4000 bezat, vermindert het, hij koopt geen nieuw aan, of wat hij aankoopt is van minder waarde. Heeft mijn rijke buurman meubels van minder soort, dan kan ik

het ook met minder doen, zegt B. En C, die gaat trouwen en een huis meubleren, vraagt welke meubels hebben A en B? en hij meubleert zich naar rato. Ten gevolge der belasting hebben nu allen een meubilair van minder waarde, tot nadeel van meubelmakers, behangers, enz. en tot nadeel tevens der schatkist, die gerekend had, dat hetzelfde meubilair, hoewel in prijs verdubbeld door de belasting, zou worden behouden.

Elke belasting alzoo op weelde — dit verlies men niet uit het oog — vermindert weelde; dat is, gemak, genot aan de eene zijde, vertier aan de andere.

Daarom zou het steeds verkieselijker zijn de belasting te heffen naar het vermogen tot verbruik, dan wel naar het verbruik zelf.

Daar echter het vermogen niet regtstreeks te treffen is, en men zich wel aan het verbruik houden moet, zoo schijnt dat voorwerp het doelmatigst, waarin het vermogen zich het algemeenst en het noodwendigst te kennen geeft, hetwelk het onvermijdelijkst door de belasting kan worden getroffen.

En als zoodanig beveelt zich inzonderheid de huurwaarde aan. Daarmede zal ook het meubilair gewoonlijk in verhouding wezen. Men zal, ja, bij dezen of gene een groot verschil tusschen de huurwaarde en het meubilair aantreffen, doch voor zoodanige uitzonderingen schijnt geen afzonderlijke grondslag van belasting te moeten worden genomen.

Gesteld, men hief, in stede van belasting op de huurwaarde, deuren en vensters, haardsteden en meubilair, ééne belasting, op de huishuur, namelijk de huur welke men wezenlijk betaalt indien men een anders huis bewoont, of wel eene huurwaarde, berekend à 7 pCt. van de eigendoms-waarde, zoo het huis de eigendom van den bewoner is; en bepaalde die belasting in opklimmende verhouding, naar mate van het uit de hooger huishuur onderstelde vermogen, en gewijzigd volgens de verschillende klasse van steden of gemeenten.

Bij voorbeeld, in steden en gemeenten van de eerste klasse, eene bevolking van 50,000 zielen en daarboven bevattende: personele belasting naar de huishuur:

van f 2000 en daarboven	: 25 pCt.
» » 1800 tot f 2000	24 »
» » 1600 » » 1800	23 »
» » 1400 » » 1600	22 »
» » 1200 » » 1400	21 »
» » 1000 » » 1200	20 »
» » 900 » » 1000	19 »
» » 800 » » 900	18 »
» » 700 » » 800	17 »
» » 600 » » 700	16 »
» » 500 » » 600	15 »
» » 450 » » 500	14 »
» » 400 » » 450	13 »
» » 350 » » 400	12 »
» » 300 » » 350	11 »
» » 250 » » 300	10 »
» » 200 » » 250	9 »
» » 150 » » 200	8 »
» » 100 » » 150	7 »
» » 80 » » 100	6 »
» » 60 » » 80	5 »

beneden de f 80 vrij. Hierbij zou men ten behoeve van de talrijke huis-

(1) Een huis slechts is tegen f 800 huurwaarde aangeslagen; niet meer dan twee of drie zijn het tegen f 700, daarvan wordt er een verhuurd voor f 1200; het hoogst aangeslagen (f 800) wordt niet verhuurd; geschiedde zulks, zoo zou de huur naar rato f 1400 of f 1500 moeten bedragen

houdens de bepaling kunnen voegen, dat wegens 5 kinderen de belasting 1 pCt., wegens 8 en meer 2 pCt. zal worden vermindert.

Zoodanig tarief zou, gelooven wij, de lagere en middelbare standen naar billijkheid ontlasten, en de rijkere, naar gelang van hun vermogen, aangeduid door de huizen welke zij bewonen, hun betamelijk aandeel doen dragen.

Terwijl namelijk hij, die een huis (of perceel) van f2000 huur bewoont en dus onder de zeer vermogenden mag worden gesteld, eene belasting van f500 zou betalen, zou de minder rijke die zich met eene woning van f1000 vergenoegt, f200 te betalen hebben; een persoon uit de middelbare klasse, die een perceel van f600 bewoont f80; hij, die slechts f400 huur betaalt, f40; de geringe man die niet meer dan f150 kan verwonen, f9; die zich met een perceel van f80 behelpt; slechts f4.

In steden van minderen rang, ware het maximum en het minimum van het tarief der huurprijzen slechts lager te stellen. Bij voorbeeld in eene stad der 3de klasse, waaronder men Arnhem zou kunnen rangschikken, niet alleen hare bevolking, maar daarentegen ook hare hoedanigheid van hoofdstad eener provincie in aanmerking nemende:

van f1500 en daarboven 22 pCt.

» » 1200 tot f1400 21 »

» » 1000 » » 1200 20 »

enz. met eene geringe wijziging in de lagere huren, en den vrijdom slechts aan huren beneden de f60 toekennende.

Buitenlandsche berigten.

RUSLAND en POLEN.

St. Petersburg, 20 april. Den 17den dezer verkondigden kanonschoten dat de kommandant der Petersburger vesting de Nawa gepasseerd was, zoodat deze nu geheel vrij is van ijs en de scheepvaart weder hervat kan worden. De Isaaksbrug werd denzelfden dag weder hersteld.

— Men telt thans in Rusland 174 beetwortelsuiker-fabrieken, waarvan er zich in het gouvernement Tula alleen 29 bevinden.

Warschau, 23 april. Er zal eene geregelde stoomvaart tusschen Warschau en Danzig opgericht worden, zoowel voor goederen als voor personen. De eerste proefvaart werd dezer dagen gedaan door de kleinste van onze twee stoombooten. Den 12den kwam zij te Danzig aan, na eene vaart van 5 dagen, waarvan er echter een bij Plozk en een tweede bij Thorn doorgebracht werd.

(Pr. St. Z.)

DUITSCHLAND.

Hannover, 24 april. Het officiële dagblad behelst de volgende kennisgeving: » Daar bij den grooten omvang der bezigheden bij de landdrostijen de dienstlijdt, wanneer ambtenaren derzelve door het lidmaatschap der algemeene standenvergadering onttrokken worden aan hunne ambtsbezigheden, zoo heeft Z. M. goedgevonden te bepalen, dat de bij de landdrostijen aangestelde regeringsraden, geene verkiezing ter standenvergadering meer zullen mogen aannemen, hetzij als lid dier standenvergadering hetzij als plaatsvervanger in dezelve.

(Hann. Z.)

(Het ware te wenschen dat men ook in Nederland de ondoelmatigheid inzage van bij voorkeur ambtenaren tot leden der Kamer te verkiezen. Men ruikt ze uit hunne ambtsbezigheden, en, in de residentie aangekomen, snakken zij, dezelve zoo spoedig mogelijk mede te kunnen verlaten. In hoe ver dit en voor volledige ambtsvervulling en voor genoegzame bestudering der staatsaangelegenheden bevorderlijk zijn moest, kan ligtelijk een ieder beseffen.)

PRUISSEN.

Berlijn, 27 april. De *Staats-Zeitung* deelt de begroeting voor 1841 mede. De uitgaven zoo wel als de inkomsten bedragen 53,867,000 rijksdaalders. Onder de inkomsten merkt men 4,020,000 rijksdaalders op, uit de opbrengst der domeinen, na aftrek der kroonrevenue. Onder de uitgaven komen 2,760,000 rijksdaalders voor amortisatie van schuld. En naar men weet wordt er in Pruisen werkelijke schuld geamortiseerd. Het departement van binnenlandsche zaken met de generale commissiën kost er slechts 2,569,000 rijksdaalders; in Nederland kost het f3,403,670; en Pruisen telt zesmaal de bevolking van Nederland! Het ministerie van justitie kost in Pruisen 2,219,000 rijksdaalders; in Nederland f1,474,000.

ENGELAND.

Londen, 28 april. Prins Albert is laatstleden maandag, door den hertog van Wellington, in zijne hoedanigheid van Graaf van Spanje en ten deze door de koningin van dat rijk gemagtigd, met de ordeteekenen van het Gulden Vlies plegtig versierd geworden.

— In de zitting van het Lagerhuis hebben de ministers eergisteren eene beduidende nederlaag geleden, naardien, bij gelegenheid der beraadslagingen over de wet op de kiezersregisters in Ierland, eene zinsnede in het ontwerp, welke niet in den geest der behoudende partij was, met de aanzienlijke meerderheid van een en twintig stemmen daaruit is geligt. Sommigen gelooven dat deze uitkomst de afreding van het ministerie ten gevolge zal hebben. Denkelyk zullen de debatten heden worden voortgezet.

— Bij de toenemende ongerustheid over het lot der stoomboot *President*, herinnert men zich, dat, sedert het begin dezer eeuw, van niet minder dan twaalf terug verwacht wordende Engelsche schepen, waaronder het linesschip *Blenheim*, van 74 stukken, nooit eenig bericht vernomen is.

— De Noord-Amerikaansche brieven tot 31 maart behelzen het bericht, dat de nieuwe president der Vereenigde Staten, generaal Harrison, door eene bedenkelijke pleurisziekte was aangegetast, die voor zijn leven deed duchten. De zaak van den heer M'Leod, zou denkelyk voor het hoog gerechtshof gebragt worden, en de procureur-generaal Crittenden zich jegens zijne vrienden uitgelaten hebben, dat men den aangeklaagde niet zou kunnen veroordeelen, dewijl zich geene afdoende getuigenissen tegen hem hadden opgedaan.

FRANKRIJK.

Parijs, 28 april. Heden heeft de minister van binnenlandsche zaken een ontwerp van wet aan de Kamer der gedeputeerden ingediend, waarbij 28,000 franken gevraagd worden om het standbeeld van Napoleon naar Boulogne over te brengen, en het aldaar op de kolom der groote armee te plaatsen.

— De afloop van het regtsgeding van het dagblad *la France* blijft de openbare aandacht onafgebroken bezighouden, te meer dewijl nieuwe vervolgingen tegen den verantwoordelijken uitgever van een ander legitimistisch dagblad, *la Gazette de France*, begonnen zijn, op de beschuldiging dat het de debatten wegens dat proces met blijkbaar kwade trouw heeft medegedeeld. Ook hebben de leden der jury publiek doen maken, dat hunne vrijspraak niet met elf stemmen tegen eene geschied is, zoo als in een der oppositiebladen vermeld was, maar met zes tegen zes stemmen.

De ministeriële bladen behelzen lange en hevige redeneringen tegen de Legitimisten, wegens de door hen aan den dag gelegde vreugde over de vrijspraak van *la France*. Zelfs gaan zij zoo ver van hunne tegenstanders uit te dagen, de oorspronkelijke brieven te vertoonen, in welke de koning verklaard zou hebben de ontruiming van Algerië te verlangen. Parijs van fortent laten omringen, met oogmerk om het te doen plat schieten, en de constitutie te willen vernietigen. Zoo lang, zeggen zij, men dit niet doet en zich alleen op zoogenaamde afschriften beroepen kan, moet alles voor kwaadaardige pogingen eener telcurgestelde partij gehouden worden, die geene middelen te laag acht om den koning der Franschen veracht en gehaat te maken.

— Het *Journal du Havre* deelt het, met het den 6den van New-York vertrokken en gisteren morgen te Havre aangekomen Amerikaansche schip *Formosa*, ontvangen treurige bericht van het overlijden van den generaal Harrison mede.

— In de staatkundige aangelegenheden der Vereenigde Staten kunnen door den dood van den generaal Harrison, die slechts eene maand het bestuur in zijne handen heeft gehad, de grootste veranderingen plaats hebben, en niemand kan voorzien welke daarvan de gevolgen kunnen zijn. De waardigheid van president is thans van regtswege op den vice-president John Tyler overgaan. De nieuwe president schijnt nu, ten aanzien van de meeste aanhangige kwestien, gevoelens aan te kloven, geheel strijdig met die van den generaal Harrison en de meerderheid der whigpartij. Zoo schijnt de heer Tyler geestig gestemd te zijn voor eene nationale bank, voor de verdeling der overkochte openbare gronden en inzonderheid voor het tariefstelsel.

BELGIE.

Brussel, 29 april. De oppositie heeft dezer morgen, bij monde van den *Observateur*, verklaard, dat haar tegenstand niet geldt eene kwestie van personen, maar een grondwettig beginsel, hetwelk door de aankomst van het nieuwe kabinet geschonden is geworden, omdat die

aankomst de wet der meerderheden schendt en hoonend is voor den wil des parlaments. Door het tegenwoordige ministerie aan te tasten, verklaart zij zich te verzetten tegen eigenbelang en zelfzucht, die zich boven de wet verheven hebben. De ware anarchisten zijn dus de ministers, en de plicht der kiezers is om hun zulks te doen gevoelen. Deze verklaring is intusschen geschied, op eene gematigden toon, zeer afstekende bij de vorige heftigheid.

Een vergelijkende staat van de ontvangsten der schatkist, godurende de eerste kwartalen van 1840 en 1841 wijzen, voor het eerste 12,969,645 franken en voor het laatste 12,983,186 franken aan. Voor dit jaar levert die staat alzoo eene kleine vermeerdering op.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 29 april. Men verneemt dat Z. M. bij besluit van den 19den dezer welgevallig heeft verklaard, de bij pauselijke breve van den 9den maart dezes jaars gemaakte bepaling, waarbij de Zeeuwsche parochiën, die nog los onder het bisdom van Gent behoorende, daarvan afgescheiden en met het apostolische vicariaat van Breda vereenigd worden. Die afcheiding en vereeniging is, bij eene uitvoerende beschikking van den heer Antonucci, als zaakgelastigde van den h. stoel, op den 26sten dezer tot stand gebragt.

— Z. Exc. de minister van staat, belast met de generale directie van de zaken der hervormde kerk, heeft goedgevonden, al de hervormde kerkelijke administratiën indachtig te maken, op artikel 5 van het koninklijk besluit van den 16den augustus 1824 (*Staatsblad* no. 45), volgens welke het niet geoorloofd zal zijn, om, zonder toestemming des konings, of volgens later besluit van den 25sten maart 1828 n. 124 van dit departement, uit de kerken weg te breken, te vervoeren, of te vervreemden, of om zich eenige andere beschikking te veroorlooven, met opzigt tot de in de kerken geplaatste voorwerpen van kunst, of geschiedkundige denkstukken, van welken aard die ook zouden mogen zijn, voor zoo verre zij niet toebehooren aan bijzonderen personen. Onder herinnering aan deze bepaling heeft Z. Exc. al de hervormde kerkelijke administratiën, voor zoo veel noodig, doen opmerken, dat de nit- en inwendige bouwkunstige versieringen der kerkgebouwen, de beschilderde vensterglazen, en zelfs wel eens de beschilderingen op de muren en gewelven, welke hier en daar nog aanwezig zijn, evenzeer zorgvuldige bewaring kunnen vereischen, en mitsdien, niet door overwilt of afbikken der muren vernietigd, of door onoordeelkundig bij- en overschilderen bedorven mogen worden.

— Z. M. heeft den gepensionneerden majoor G. van der Valk Bouman benoemd tot adjudant in het provinciaal kommandement van Utrecht.

— Z. M. heeft, bij besluit van den 15den II. — met intrekking der benoeming tot 2de luitenant bij de dienstdoende schutterij te Rotterdam, van H. van Rijckevorsel en H. T. Löhuis — tot 2de luitenant bij gemelde schutterij benoemd: Mr. J. Siewertz van Reesema en J. B. van der Aa Crielbaert.

Rotterdam, 29 april. Heden morgen kwartier voor zeven ure is Z. M. de koning en gevolg onze stad gepasseerd, zich begevende naar Dordrecht, alwaar hoogstdezelve ten 8 ure op het raadhuis publieke audientie aan de burgerlijke en militaire autoriteiten zou verleenen. Aan het pontveer alhier, is Z. M. door burgemeester en wethouders dezer stad gekomplimenteerd, welke Z. M. met de stoomboot tot aan de overzijde der Maas hebben vergezeld.

Tilburg, 29 april. Z. M. de koning is heden namiddag ten zes ure alhier aangekomen en aan hoogstdezelve paleis afgestapt; de geestdrift waarmede hij is ontvangen is onbeschrijflijk; terwijl het gehulder van het kanon, hetwelk de aankomst van Z. M. op Tilburgs grondgebied aankondigde, het luiden der klokken en het geroep van: hoera, en leve de koning, de lucht deed weergalmen.

's Hertogenbosch, 29 april. Alles is binnen deze stad in beweging om de straten met mastboomen te beplanten, illumination in gereedheid te brengen en verdere versieringen daar te stellen, daar op overmorgen, den 1sten mei, Z. M. onze geëerbiedigde koning zijne plegtige intrade binnen deze stad zal doen. Op de groote markt is een prachtige erehoog, in navolging van dien van Titus te Rome, opgericht, zijnde dezelve vervaardigd onder opzigt van den kundigen stads-architect P. J. de Zutter. Ook zijn er eerepoorten geplaatst, als op den Vuyterdyk, in de Hinthamerstraat en Verwerstraat, zoodat alles voorspelt, dat Z. M. alhier op eene hem waardige wijze zal ontvangen worden.

Arnhem, 1 mei. Men meldt uit Amsterdam, dat de

werkzaamheden tot het aanleggen der aardebaan van den spoorweg bij Haarlem, zoowel aan het station aldaar, als generijds die stad, bij den Zijlweg, welk werk onlangs is aanbesteed, reeds zijn aangevangen, en met kracht zullen worden voortgezet. Het schoone weder lokt eene groote menigte uit, om deze werkzaamheden te komen bezichtigen, daar de ter voortzetting van den spoorweg te nemen rigting nu duidelijk zichtbaar wordt.

Het is waarlijk te hopen, dat deze belangrijke onderneming, zoo eindeloos vertraagd en gehinderd door onze gebrekkige wetsbepalingen op de onteigening ten algemeenen nutte, eindelijk door eene goede wet op dit onderwerp moge worden bevorderd, en alzoo het publiek en de deelnemers niet langer in hunne billijke verwachtingen mogen worden te leure gesteld. Het publiek mogt verwachten dat een weg, die algemeen zoo veel nut en genoegen beloofde, niet jaren lang zou worden opgehouden door de eigenzinnigheid of overdreven geldzucht van eene weinige particulieren; de deelnemers mogten vertrouwen dat de groote voordeelen welke zoodanige weg tusschen de vijf aanzienlijkste Hollandsche steden noodwendig opleveren moet, hen, na een billijk tijdsverloop, schadeloos zouden stellen voor hunne zoo lang renteloos gebleven kapitaal.

Mengelwerk.

De algemeene rekenkamer.

(Ingezonden.)

Er zijn er velen die zich van eene verbeterde wetgeving op de algemeene rekenkamer de heerlijkste uitkomsten beloven; die zich voorstellen, dat men slechts aan dit ligchaam eenen geregelden en vasten werkkring behoeft te openen, om voor het vervolg den weg tot verdere »schandelijke geldverspillingen» af te snijden. Dit gevoelen is niet alleen herhaalde malen in het *Handelsblad* uitgedrukt; maar heeft ook in de Tweede Kamer verklaarde voorstanders gevonden. Zij, die dus hiertop heil voor den staat verwachten, zien hunne wenschen derzelve vervulling nabij; de regering heeft een ontwerp van wet op de rekenkamer voorgedragen, waarvan zij, naar hare eigene verklaring, vertrouwt: dat het al die waarborgen zal verschaffen, welke noodig zijn, om orde en regelmaat te handhaven en het wettig gebruik der middelen te verzekeren, welke tot dekking van de staatsuitgaven zijn aangewezen.

Het voorgedragen wetsontwerp behelst ongetwijfeld menige nuttige verbetering aangaande de bijzondere comptabiliteit, en kan, bij eene strenge naleving, het middel zijn om aan de rekenkamer het leven en de veerkracht te hergeven, die haar nu geheel ontbreken; zoodanig, dat zij voortaan aan het deel harer instelling kan beantwoorden. Maar meent men nu, dat dit eenen genoegzamen waarborg zou opleveren, om voor de toekomst gerust te zijn, dat er geene verdere onwettige uitgaven zullen geschieden? Geloofst men, dat zelfs eene wel ingerigte en goed werkende rekenkamer alleen en op zich zelve een onoverkomelijk betwerk tegen iedere onwettige handeling in het financie-wezen daarestelt? — Ik voor mij kan zulke begoochelingen niet deelen; integendeel ben ik van oordeel, dat het kwaad dieper wortelt, dat het in onze staatsregeling zelfs gelegen is. Het valt niet te ontkennen, dat de rekenkamer tot dus verre niet was wat zij behoort te zijn, dat zij weinig aan haar doel beantwoordde, en dat ook hier, even als overal, de bestaande bepalingen niet werden opgevolgd; en in zoo verre is eene verbeterde wetgeving op dit punt, waardoor vele kleinere misbruiken zullen worden weggenomen, als wenschelijk te beschouwen; — maar, wat de hoofdzak betreft, stel ik vast, dat ook eene verbeterde wet op de staats-collegie, die volledig wordt nagelcefd, op zich zelf nog geenszins aan het voornaamste vereischte onzer publieke rekenpligtigheid zal voldoen.

Immers welke magt in den staat komt aan dat collegie, volgens de grondwet, en volgens den aard harer instelling, toe? Artikel 200 zegt: »Er zal eene algemeene rekenkamer zijn, ten einde jaarlijks de rekeningen van ontvangst en uitgaaf der verschillende departementen van algemeen bestuur op te nemen en te likwidieren, mitsgaders behoorlijke rekening en verantwoording te vorderen van alle bijzondere landscomptabelen en anderen, alles achtervolgens zoodanige instructiën, als bij de wet zullen worden vastgesteld.» enz.

Het doel der rekenkamer bestaat, volgens de grondwet, dus hierin, om jaarlijks de rekeningen van ontvangst en uitgaven der verschillende departementen van algemeen bestuur op te nemen en te likwidieren, mitsgaders verantwoording van de bijzondere landscomptabelen te vorderen. Op te nemen en te likwidieren, dat is, zij on-

derzoekt en gaat na of eenige uitgaaf of ontvangst gegrond was op de wet; of zij binnen de grenzen der begrooting valt, en werkelijk heeft plaats gehad. Zoo haar hiervan blijkt, staat zij dat de uitgave gedaan is, en vereffent dezelve volgens de rekeningen die haar zijn overgelegd. Ziehier het standpunt der rekenkamer, zij beoordeelt de uitgaven slechts volgens de begrooting; uit zich zelf heeft zij, en kan zij nimmer eene wetgevende magt uitoefenen; zij kan nimmer eenige uitgaaf beletten; het eenigste wat zij doen kan is hare medewerking te weigeren, door zoodanige uitgaaf niet op hare staten te plaatsen, die jaarlijks aan den koning en door dezen aan de Tweede Kamer worden overgelegd.

Maar vooreerst kan er te veel, ja kan er zelfs onwettig zijn uitgegeven, al is er volgens de begrooting uitgegeven. Eene begrootingswet van uitgaven, is niets anders dan eene raming van de behoeften, die vermoed worden noodig te zullen zijn; eerst de verantwoording en liet onderzoek der besteding toonen aan, in hoe verre of te regt werd toegestaan, en niet te veel werd uitgegeven. Zoo, bij voorbeeld, wordt er eene bepaalde som aangevraagd en bewilligd, voor onvoorziene uitgaven, in de veronderstelling dat deze som noodig zal zijn. De rekenkamer constateert, dat er uitgaven, in die termen vallende, werkelijk hebben plaats gehad, en dat er niet boven de toegestane som is uitgegeven. Maar of die uitgaven nuttig en noodig waren, of zij terecht zijn geschied, dit ligt buiten haren gezigtsskring. Van waar ook zou zij in haren geheel lijdelijken toestand de magt ontleenen, om uitgaven, die haar onbehoorlijk voorkwamen, te beletten en voor rekening der verantwoordelijke ministers te laten? Tot deze eigenlijke of hoofdcontrole is, mijns oordeels, de Tweede Kamer geroepen. De rekenkamer kan niet anders dan eene voorloopige controle uitoefenen, en bepaalt zich voornamelijk bij het vereffenen en het sluiten van ieder afgelopen dienstjaar. Alleen die hoofdcontrole van de volksvertegenwoordiging kan, indien zij streng wordt doorgezet, eenen veiligen waarborg tegen alle verdere onwettige uitgaven opleveren. Maar zal die controle geen ellendig poppenspel blijven, dan behoort er geheel anders dan tot dusverre gehandeld te worden. Het gewijzigde artikel 126 van de grondwet beveelt: »De koning doet jaarlijks aan de Staten-Generaal een uitvoerig verslag geven van het gebruik der geldmiddelen. De ontvangsten en uitgaven van ieder afgelopen dienstjaar, door de algemeene rekenkamer afgesloten zijnde, wordt de alzoo afgeslotene rekening, welke zoowel de ontvangsten als de uitgaven moet bevatten, jaarlijks aan de Staten-Generaal medegedeeld.»

Medegedeeld? en waartoe? Opdat de leden der Tweede Kamer, zoo als tot nog toe altijd geschied is, die rekeningen opvouwen en in hunnen zak steken, om, te huis gekomen, naar verkiezing er een half uur over te dommelen, of wel die droevige cijfers maar terstond ter zijde te leggen? Welken zin, welke uitwerking kan het mededeelen van het verslag, naar dit artikel geboden, hebben, tenzij dit verslag even als ieder ander ontwerp van wet nauwkeurig worde onderzocht en goedgekeurd? Indien het aan de Staten-Generaal niet vrij staat, aan zoodanige uitgaven, die hun onwettig of onnoodig voorkomen, hunne goedkeuring te weigeren, en deze voor rekening van de verantwoordelijke(?) ministers te laten? — Zoo lang er ten onzent niet, even als in Frankrijk, eene wet van rekening (*loi des comptes*), of de goedkeuring der gedane uitgaven door de wetgevende magt vereischt wordt, om de begrooting over een afgelopen dienstjaar definitief te regelen, kan ook de best ingerigte rekenkamer geenen waarborg hoegenaamd voor de publieke rekenpligtigheid opleveren; hare controle heeft alsdan alle kracht jegens de bijzondere comptabelen.

Vooreerst, zeide ik, kan er te veel, ja zelfs onwettig zijn uitgegeven, al is er volgens de begrooting uitgegeven; en daar de rekenkamer slechts volgens de begrooting (1) te oordeelen heeft, kan zij hiertegen onmogelijk waken. Maar ten anderen, als er boven de begrooting, als er zonder toestemming, zonder medeweten zelfs van de vertegenwoordiging wordt uitgegeven, of verbindtenssen worden aangegaan, op welke wijze zal zij dit kunnen verhinderen? — Artikel 32 van het wetsontwerp bepaalt, dat zij tot geene betalingen zal medewerken, die niet gegrond zijn op de wet. Niet zal medewerken tot onwettige uitgaven; dat is, zij zal deswege hare

(1) Dat zij slechts volgens de begrooting te oordeelen heeft, blijkt niet alleen uit den aard harer instelling en de bevoegdheid, haar door de grondwet toegekend, — maar wordt haar ook stellig in artikel 14 der rijkende wet van 31. juni 1830, en in artikel 23 van het voorgedragene wetsontwerp voorgeschreven.

bedenkingen aan het hoofd van het departement, onder wiens bestuur die uitgaven geschied zijn, kunnen indienen; zij zal kunnen weigeren die uitgaven te registreren, en dan zal de minister eenige bedenkingen, en de leden der Tweede Kamer rekeningen, waarop die uitgaven niet voorkomen, in den zak kunnen steken. Maar wat dan nog? Wat beteekenen de beste wetsbepalingen, indien er niet gezorgd wordt dat er eene magt besta, die voor derzelve opvolging kan waken? Een bloot voorschrift der wet is niet voldoende, indien er geene straf op hare overtreding, en eene magt die de straf toepast, gesteld is. Niemand zal ontkennen dat er onwettige uitgaven hebben plaats gehad, en dat, buiten toestemming der Staten-Generaal, de begrootingen zijn overschreden, — en toch schreef art. 14 van de bestaande wet voor: »dat de algemeene rekenkamer speciaal zal toezien dat de sommen, bij de begrootingen der staatsbehoeften vastgesteld, niet worden overschreden.» En immers wat heeft dit voorschrift gebaat? Zal artikel 32 van het wetsontwerp meerdere kracht hebben? Ook hierin meen ik, dat de rekenkamer slechts eenen lijdelijken invloed kan uitoefenen, en dat alleen de wetgevende magt, zoo aan haar eene wet van rekening over het afgelopen dienstjaar werd onderworpen, bevoegd zou zijn om naar bevinden hare goedkeuring te geven of te weigeren. Zoo gaat het in Frankrijk. Het hof van rekening staat en onderzoekt de rekeningen der verschillende ministeriën over het afgelopen dienstjaar. Het voegt bij die rekeningen zijne memoriën en tabellen, waarvan er eene afzonderlijk bestemd is voor al wat het hof voorkomt »*infractions aux lois et réglemens sur la comptabilité publique*» te zijn. Zoo komen die rekeningen in de Kamer der afgevaardigden, welke eene commissie van 18 leden benoemt, die, weder in sub-commissiën gesplitst, de rekeningen der verschillende ministeriën tot in de minste bijzonderheden onderzoekt. Niets ontgaat aan haar onderzoek, en het is reeds gebeurd, dat de intekening op een werk werd afgekeurd. Op het uitvoerig verslag van deze commissie keurt eindelijk de kamer de uitgaven goed, of weigert ook wel hare bekrachtiging, als wanneer zij voor rekening der respectieve ministers gelaten wordt. Op deze wijze alleen is het mogelijk misbruiken in het beheer der publieke gelden te beletten, en zoo lang ook bij ons deze of soortgelijke handelwijze niet wordt ingevoerd, zullen ook de beste wetten doode letters blijven.

Ik weet wel, dat het niets nieuws is, waarop ik aandrang: herhaaldelijk is dit beginsel in vrijzinnige dagbladen en ook in de Tweede Kamer ter sprake gebragt. Ik meen echter dat het in ons weinig politiserend land niet dan nuttig kan zijn, groote staatkundige waarheden gestadig en onder allerlei vormen te ontwikkelen en voor te stellen. Onze landgenooten zijn nog weinig verschillend van de tijdgenooten van SLINGELANDT, waarvan de heer THORNSCKE getuigt: dat zij even afkeerig waren van alle verbetering als scherpsinnig om voorwendsels voor hunne traagheid te vinden. Het boven ontwikkelde beginsel vond in de Tweede Kamer eenige ijverige voorstanders. En welke redenen gaven de vrienden van stilstand, de aan gewoonten verlaafden, van hunne afkeerigheid om het ook bij ons in te voeren? Men zeide, dat de ondervinding de nuttigheid daarvan in Frankrijk geenszins bewezen had, dewijl — let wel, lezer! — dewijl slechts zoo zeldzaam de goedkeuring door de Kamer der afgevaardigden aan gedane uitgaven geweigerd was. — Lieve hemel! Dit wordt als reden waarom men dit beginsel verwerpelijk acht, opgegeven. wat iedereen, die gezond verstand bezit, tot dezelfde aanneming zou bewegen. Het beginsel wordt verwerpelijk geacht, omdat in Frankrijk, ook bij het strengste onderzoek, blijkt, dat er zoo zelden onwettig wordt uitgegeven, en dus ook zelden wordt gestraft. Of geloofst men dat een Fransch minister ligtelijk eene uitgave zal bevelen, die hij voorziet voor zijne rekening te zullen krijgen? Is niet het doel van iedere strafwet om de misdaden te voorkomen, en is zij niet de beste die aan dat doel beantwoordt? Of wenschen die vrienden van stilstand slechts strafwetten in te voeren, om het vermaak te genieten van hare strafzaken toe te passen? Overigens is die wet in Frankrijk dikwijls genoeg toegepast, om haar te bewaren, zoo als nog onlangs de heer THORNSCKE getuigt.

Waarlijk, indien men niet alleen door onze vertegenwoordiging hoort, maar ook door onze vertegenwoordiging de woorden, »dat de algemeene rekenkamer speciaal zal toezien dat de sommen, bij de begrootingen der staatsbehoeften vastgesteld, niet worden overschreden.» Maar men leefde niet in de gelukkige tijden, waarin hij staatsaangelegenheden de rede en het gezond verstand genoegzame kracht hebben, om de gewoonte te overwinnen.

